

KÚRIA

Bfv.III.1.264/2013/5.szám

A Kúria Budapesten, a 2014. év június hó 4. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A jogosulatlan gazdasági előny megszerzésének büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálván, a Kecskeméti Városi Bíróság 10.B.1642/2008/306. számú ítéletét, valamint a Kecskeméti Törvényszék, mint másodfokú bíróság 1.Bf.402/2012/17. számú végzését az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítványozó, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem terjeszthet elő.

I n d o k o l á s

A Kecskeméti Városi Bíróság a 2012. július 5-én meghozott - és a Kecskeméti Törvényszék, mint másodfokú bíróság 1.Bf.402/2012/17. számú helybenhagyó végzése folytán 2013. március 8-án jogerőre emelkedett - 10.B.1642/2008/306. számú ítéletével az I. rendű terheltet 2 rendbeli, részben társtettesként, részben folytatólagosan elkövetett jogosulatlan gazdasági előny megszerzésének büntette [1978. évi IV. törvény - a továbbiakban: régi Btk. - 288. § (1) bekezdés a) pontjának II. fordulata, illetve (1) bekezdésének a) pontja és (2) bekezdésének II. fordulata], valamint társtettesként, folytatólagosan megvalósított, az Európai

közösségek pénzügyi érdekei megsértésének büntette [régi Btk. 314. § (1) bek. a) pontjának II. fordulata] miatt halmazati büntetésül 1 év 10 hó börtönbüntetésre, továbbá 3 év közügyektől eltiltásra ítélte. Ugyanakkor a folytatólagosan elkövetett sikkasztás büntette és a számvitel rendje megsértésének büntette miatt emelt vád alól az I. rendű terheltet felmentette.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelt védői - közös - felülvizsgálati indítványt terjesztettek elő a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) pontjára hivatkozva. Az indítvány tévesnek tartja azt - a másodfokú ítéletben kifejtett - álláspontot, miszerint a régi Btk. 288. §-ában írt bűncselekménynek nem tényállási eleme a jogtalan haszonszerzési célzat és a kár okozása. Az indítvány értelmében a 288. §-ban megjelölt bűncselekmény csak egyenes szándékkal követhető el [kivéve a (2) bekezdés I. fordulatát, amelynél az eshetőleges szándék is elegendő]. Az I. rendű terheltet viszont a bűncselekmény eredménye tekintetében legfeljebb gondatlanság terhelheti. Minthogy az elkövető tudattartalma nem ténybeli, hanem jogi következtetés tárgya, az eljáró bíróságok ez utóbbi körben tévedtek, amikor a célzatot megállapíthatónak vélték.

A régi Btk. 314. §-át illetően pedig az I. rendű terhelt felelőssége csupán a vezetői - ellenőrzési vagy felügyeleti - kötelezettség elmulasztása kapcsán merülhet fel. Ezt érintően azonban vizsgálni kellett volna, hogy a szervezeten belül pontosan meg voltak-e határozva a hatáskörök és feladatkörök, megfelelő volt-e az információáramlás, volt-e írott belső szabályzat. Az I. rendű terhelt esetében a régi Btk. 314. §-ának (4) bekezdésében szereplő gondatlan alakzat lehetne tényállásszerű, ennek megállapíthatósága viszont komoly dogmatikai aggályokat vet fel. Mindezekon túlmenően az I. rendű terhelt javára figyelembe veendő a társadalomra veszélyességben való tévedés is, mivel cselekvőségének esetleges jogellenességével nem volt tisztában. Ezért a védelem az I. rendű terhelt - bűncselekmény hiányára alapozott - felmentését kérte.

A Legfőbb Ügyészség a BF.2186/2013/I. számú átiratában - a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartva - a jogerős ügydöntő határozat hatályban fenntartását indítványozta.

A Kúria a Be. - 2014. január 1. napjától hatályos - 424. §-ának (1) bekezdése alapján tanácsulésen bírálta el a felülvizsgálati indítványt, s azt nem találta alaposnak.

A Be. XVIII. fejezetében szabályozott felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amelyre kizárólag a Be. 416. §-ának (1) bekezdésében felsorolt anyagi- és eljárásjogi szabálysértésekre hivatkozással kerülhet sor. Minthogy a ténymegállapítással összefüggő eljárási szabályok esetleges megszegése nem felülvizsgálati ok, a Be. 423.

§-ának (1) bekezdése értelmében e szóban lévő eljárásban érvényesülő fő szabály, hogy a jogerős ügydöntő határozatban rögzített tényállás nem támadható, ilyen módon a bűnösségre vont következtetés törvényességét érintő kételyek is csak az irányadó tényállásra épülően vethetők fel.

A történeti tényállás nem csupán a fizikai történések, tehát a valóságban lezajló, közvetlenül érzékelhető események, jelenségek sorozata, hanem tartalmazza az azok belső rögzülését kifejező tudati tényeket is. Minthogy pedig a tudati tényeket - a fizikai tényekkel egyezően - a bíróság a bizonyítás anyagát felhasználva, a bizonyítékok egybevetett értékelésének eredményeként állapítja meg, azok a tényállás - felülvizsgálati eljárásban érinthetetlen - részét képezik. Ettől alapvetően eltér a tudati tényeknek a büntetőjogi fogalmakkal való megfeleltetése (így, például a szándékosság vagy a gondatlanság konkrét formájának megjelölése), amely már valóban jogi következtetés, ekként az nem a tényállás, hanem a jogi indokolás részét képezi. Ehhez képest a felülvizsgálati eljárásban azok az ítéleti tények, hogy a terhelt mely ismereteknek volt tudatában, milyen körülményekkel volt tisztában, eredménnyel nem vitathatók.

A régi Btk.-nak az elkövetés időpontjában hatályos 288. §-a (1) bekezdésének a) pontja értelmében a jogosulatlan gazdasági előny megszerzésének büntettét - egyebek mellett - az követi el, aki az elkülönített állami pénzalapokból jogszabály alapján nyújtott pénzügyi támogatást úgy szerez meg, hogy evégett valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, avagy valótlan tartalmú, hamis vagy hamisított okiratot használ fel.

A tényállásnak nem eleme a jogtalan haszonszerzési célzat és a károkozás - mint eredmény - sem. Immateriális bűncselekményről van tehát szó, az előny megszerzése nem eredmény, hanem maga a bűncselekménnyel elérendő cél. A bűnös cselekménnyel okozati kapcsolatban álló káros következmény (az eredmény) ugyanis sohasem az elkövető, hanem mindig a passzív alany, a sértett oldalán jelenik meg. A valótlan tartalmú nyilatkozat megtételére vagy a hamis (stb.) okirat felhasználására a támogatás (gazdasági előny) megszerzése céljából - következésképpen egyenes szándékkal - kerül sor, s a bűncselekmény a cél teljesülésével (az előny megszerzésével) válik befejezetté.

A régi Btk. 288. § (2) bekezdésének II. fordulata akként rendelkezik, hogy az (1) bekezdés szerint büntetendő az is, aki a pénzügyi támogatással kapcsolatban előírt elszámolási vagy számadási kötelezettség teljesítésekor valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, illetőleg valótlan tartalmú, hamis vagy hamisított okiratot használ fel. A cselekmény csak szándékos, mégpedig egyenes szándékkal történő véghezvitel mellett tényállásszerű, hiszen az elkövető a rá háruló elszámolási kötelezettséget tudva hamis okirat becsatolásával kívánja

teljesíteni.

A felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállás I. pontjából kitűnően a K.-i Kisebbségi Érdekképviselői Szervezet - elnökének az I. rendű terheltnak az aláírásával - 2006. szeptember 7-én jelentkezett az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány (OFA) által meghirdetett zártkörű meghívásos pályázatra a Munkaerő-piaci Alapból származó pénzügyi támogatás elnyerése érdekében, melynek célja a Munkaerő-piaci Szolgáltató Hálózat kialakítása volt. A pénzügyi támogatás megfelelt a régi Btk. 288. §-ában írtaknak, tekintve, hogy azt elkülönített állami pénzalapból, jogszabály alapján, céljelleggel nyújtották.

A K.-i Érdekképviselői Szervezet 13.079.000 forint összegű vissza nem térítendő állami támogatást nyert el, amelyet öt részletben folyósítottak. A támogatott szervezetet az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény 13/A. §-ának (2) bekezdése szerint a felhasznált pénzügyi összegekről utólagos számadási kötelezettség terhelte. Az I. rendű terhelte az érdekképviselői szervezet képviselőjében - részint a Z. Kft., részint a N. Zs. Bt. nevére kiállított - olyan számlákat és pénztárbizonylatokat nyújtott be elszámolásra, amelyeknél a gazdasági események nem a feltüntetettek szerint vagy egyáltalán nem valósultak meg. Ilyen módon az elszámolás körében felhasznált okiratok valótlanságúak voltak, melyről az I. rendű terhelte tudott. Ezt megerősíti az a tény is, hogy az I. rendű terhelte a Z. Kft.-nek meghatározó üzletrésszel rendelkező tagja volt, ezen túlmenően a valótlanságú számlák és bizonylatok kitöltésére - meghatározva azok tartalmát - az I. rendű terhelte adott utasítást a IV. rendű terheltnak, majd a pénztárbizonylatokat utalványozóként személyesen alá is írta. Ehhez képest tehát az I. rendű terhelte a régi Btk. 288. §-a (1) bekezdésének a) pontjában és (2) bekezdésének II. fordulójában körülírt tényállási elemeket maradéktalanul megvalósította.

A tényállás II. pontja rögzíti, hogy az EQUAL Közösségi Kezdeményezés olyan program volt, melyet az Európai Szociális Alap finanszírozott, s amelynek célját a munkaerő-piaci esélyek megteremtése, a hátrányos megkülönböztetés felszámolására irányuló innovatív projektek nemzetközi együttműködésben történő véghezvitelének támogatása képezte. Az EQUAL támogatás anyagi fedezetét 75 %-ban az Európai Szociális Alap, 25 % -ban pedig a Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium költségvetése biztosította. A támogatás fogadásához szükséges pénzügyi, számviteli, ellenőrzési rendelkezéseket a 360/2004. (XII. 16.) Korm. rendelet, míg a felhasználással kapcsolatos feltételrendszert a 33/2004. (XII. 23.) FMM rendelet tartalmazta.

A program keretében a K.-i Kisebbségi Érdekképviselői Szervezet - a társult fejlesztési partnerekkel együtt - 2004 szeptemberében sikeres pályázatot adott be. A támogatás kifizetése első esetben

egyszeri előleg fizetés formájában, a további részletek folyósítása pedig utólag, a kedvezményezett által benyújtott kifizetési bizonylatok alapján történt. A k.-i szervezet mint a Fejlesztési Partnerség vezető tagja a Projekt Előrehaladási Jelentések mellékleteként a K.-i Szervezet nevében 11 db (részint a Z. Kft., részint a K. Kft. és a H. Bt. által kiállított), az Érdekvédelmi Egyesület nevében 1 db Z. Kft. általi, a Kht. nevében pedig 2 db (ugyancsak Z. Kft. általi) számlát és az azokhoz tartozó pénztárbizonylatot nyújtott be. A számlák és a bizonylatok - amelyek felhasználására azért volt szükség, hogy utófinanszírozással a támogatás további részét megszerezzék - valótlan tartalmúak voltak. A felhasznált okiratok fiktív voltával az I. rendű terhelt tisztában volt, azok egy részét aláírásával hitelesítette, illetve utalványozásukat alá is írta.

Ilyen módon a Fejlesztési Partnerség képviselőjében eljáró I. rendű terhelt a cselekményével összefüggésben az Európai Közös költségvetéséből 148.000.000, a hazai költségvetésből 37.000.000 forint támogatást szerzett meg úgy, hogy annak érdekében - tudva - hamis tartalmú okiratokat használt fel. Ezzel pedig megvalósította a régi Btk. 288. § (1) bekezdése a) pontjának II. fordulata szerinti jogtalan gazdasági előny megszerzésének büntettét, valamint ezzel alaki halmazatban az Európai Közös pénzügyi érdekei megsértésének büntettét is. A Btk. 314. §-a (1) bekezdése a) pontjának II. fordulata értelmében ugyanis e bűncselekményt követi el az, aki az Európai Közös költségvetését károsítja azzal, hogy a Közös által vagy nevében kezelt pénzalapokból származó támogatásokkal kapcsolatosan valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, illetve valótlan tartalmú, hamis vagy hamisított okiratot használ fel.

Minthogy az irányadó tényállásból kitűnően a régi Btk. 314. §-a (3) és (4) bekezdésének - amely a szervezet vezetőjét terhelő felügyeleti vagy ellenőrzési kötelezettség szándékos, illetőleg gondatlan elmulasztását szankcionálja - alkalmazása fel sem merülhet, hiszen az (1) bekezdés a) pontjában írt bűncselekményt a jelen esetben nem a szervezet valamely tagja, hanem - beosztottjaival szándékegységben - maga az I. rendű terhelt vitte véghez.

Nem tartotta alaposnak a Kúria a társadalomra veszélyességben való tévedésre vonatkozó felülvizsgálati érveket sem. A tévedésnek ez a formája ugyanis csak akkor mentesít a büntetőjogi felelősség alól, ha alapos okra visszavezethetően alakult ki az elkövetőben az a téves képzet, hogy cselekménye nélkülözi a társadalomra veszélyességet. A tévedésre történő pusztán hivatkozás azonban nem elegendő, az alapos oknak a tényállásból kell kitűnnie. Az I. rendű terhelt esetében viszont sem a tényszándékhoz, sem a materiális jogellenesség tudatához nem férhet kétség. Az I. rendű

terhelt tisztában volt azzal, hogy a pénzügyi támogatások elnyeréséhez, illetve az elszámolási, számadási kötelezettség teljesítéséhez írásbeli nyilatkozatok, illetőleg okiratok becsatolása szükséges, s e kötelezettségének tudva valótlan tartalmú számlák és bizonylatok benyújtásával tett eleget. Márpedig az, hogy a gazdasági eseményekről kiállított valótlan tartalmú számlák, bizonylatok joghatást kiváltó célú felhasználása jogellenes, egyértelmű volt - a több vállalkozás résztulajdonosaként a gazdasági életben járatos - I. rendű terhelt számára. Erre figyelemmel a társadalomra veszélyességben való tévedés, mint büntethetőséget kizáró ok nem jöhet szóba.

Mindezekre figyelemmel a Kúria a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, ezért a megtámadott határozatot az I. rendű terheltet érintően a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A végzés ellen a rendes jogorvoslatot és a felülvizsgálat lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, valamint a 416. § (4) bekezdésének b) pontja, a felülvizsgálat megismétlését pedig a Be. 418. §-ának (3) bekezdése, illetőleg 421. §-ának (3) bekezdése zárja ki.

Budapest, 2014. június 4.

Dr. Kónya István s.k. a tanács elnöke, Dr. Akác Zoltán s.k. előadó bíró, Dr. Varga Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő
MV